

РОЗДІЛ І. Економіка

УДК 658.153"364"

Бегун Світлана,
кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра економіки, підприємництва та маркетингу,
м. Луцьк; ORCID ID: 0000-0003-1689-4048
e-mail: Begun.Svitlana@vnu.edu.ua

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-36-42>

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглянуто основні підходи щодо визначення поняття фінансовий стан. Досліджено традиційні методи аналізу фінансового стану як важливої складової у процесі управління підприємством, їхні переваги та недоліки. Узагальнено основні критерії, які застосовуються для характеристики фінансового стану. Розглянуто показники майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, рентабельності, які використовуються для оцінки фінансового стану підприємств, що стикаються з новими викликами сьогодення. У статті відображено особливості трактування та відповідності нормативам показників фінансової стійкості, фінансових результатів, рентабельності в умовах воєнного стану.

Ключові слова: фінансовий стан, майновий стан, ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність, воєнний стан

Begun Svitlana,
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Department of Economics, Entrepreneurship and Marketing,
Lutsk

FEATURES OF THE ANALYSIS OF THE FINANCIAL CONDITION OF THE ENTERPRISE IN MARTIAL LAW

Introduction. An important characteristic of the production and financial activities of enterprises is the financial condition, the formation of which is influenced by both production and financial and economic activities. The financial condition of the enterprise directly affects its ability to compete in the market environment, its ability to cooperate with business partners. Therefore, the financial condition of the enterprise is an important characteristic of both internal and external environment.

The purpose of the article is to substantiate the theoretical aspects of financial analysis for diagnosing and formulating recommendations for strengthening the financial condition of the enterprise in modern conditions.

Results. The concept of financial condition is complex and complex, characterizing various spheres of enterprise activity. In the scientific environment there are different approaches to its definition, its main criteria are financial stability, solvency, profitability, optimal distribution of profits, etc. Assessment of the financial condition of the enterprise, as an important component in the process of enterprise management, should be carried out on an ongoing basis using traditional methods of analysis: vertical, horizontal and coefficient, which have advantages and disadvantages. The main method is the coefficient method, which includes a set of indicators in five areas of analysis - property status, financial stability, liquidity, business activity, financial results and profitability. All these indicators have peculiarities of interpretation and compliance with the standards under martial law.

Conclusions. The hostilities during 2022 put many enterprises on the brink of existence, the need to find answers to new challenges and quickly solve them, primarily related to the preservation of personnel and ensuring their safety, the preservation of property and facilities, the establishment of new logistics routes and transportation of products, the search for new customers or orders, etc.

Key words: financial condition, property status, liquidity, financial stability, profitability, martial law

Постановка проблеми та її значення. За умов систематичних потрясінь та викликів, що виникають перед країною та економікою, суб'єкту господарювання стає дедалі складніше ефективно провадити свою діяльність, зберігаючи стійкість у ринковому середовищі. Сьогодні в умовах воєнного стану не тільки ризики збитковості та банкрутства є цілком реальними загрозами для функціонуючої підприємницької структури. Мова йде не лише про можливе скорочення чи призупинення діяльності, але й повну втрату майна та всіх ресурсів [1]. Менше з тим, дані опитувань [2; 3] свідчать, що вітчизняний бізнес, попри всі форс-мажорні виклики 2022 р., прикладає зусилля до адаптації до сучасних умов та знаходить можливість продовжувати працювати. Так, питома вага підприємств, котрі мали проблеми з логістикою та транспортуванням, зменшилась з 50% до 43%, які стикнулися з відсутністю клієнтів або замовлень – з 36% до 22%. Такі реалії неабияк спонукають суб'єктів підприємницької діяльності до пошуку дієвих заходів, які допоможуть фактично охарактеризувати фінансовий стан підприємства та надати інформаційну основу для управління ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретичних та методологічних аспектів аналізу фінансового стану вітчизняного підприємства здійснили такі науковці-економісти, як Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. [1], Готра В. [4], Денисенко М. [5], Ковтуненко Ю. [6], Куцай Н. [7], Чепка В., Свідерська І., Гавриленко Ю. [8], Яцух О., Захарова Н. [9], Непочатенко О., Мельничук Н. [10] та ін. Разом з тим, незважаючи на значні наукові напрацювання, ряд важливих проблем організації та методики фінансового аналізу підприємств вимагають подальших досліджень, глибокого вивчення і формування нових підходів та напрямів удосконалення в сучасних умовах.

Мета і завдання статті. полягає в обґрунтуванні теоретичних аспектів фінансового аналізу для діагностування та формування рекомендацій щодо зміцнення фінансового стану підприємства.

Викладення основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Господарювання в сучасних складних умовах воєнного стану підвищує значення аналізу фінансового стану як необхідної складової процесу управління підприємством. Практичною реалізацією даного напрямку фінансового аналізу є, перш за все, виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його подальшого розвитку.

Трактування терміну «фінансовий стан підприємства» має важливе науково-практичне значення, оскільки вірне його тлумачення призводить до підвищення ефективності оцінювання реального стану підприємства, з врахуванням факторів впливу на нього. Таким чином, обґрунтоване пояснення змісту поняття є першим кроком до успішного проведення дослідження фінансового стану певного підприємства [11, с. 262].

Кожен з зазначених вище науковців проводив значне дослідження змісту цієї дефініції, розкривав різні підходи до його формулювання. Всі вони зазначають, що на цей час загального визначення фінансового стану, яке б влаштовувало всіх – підприємців, стейкхолдерів, науковців, органів державної влади, не існує. Але, на нашу думку, найкращий спосіб щодо вирішення цієї проблеми запропоновано Яцух О.О., Захаровою Н.Ю., які систематизували визначення дефініції фінансовий стан різними науковцями та в діючих нормативно-правових документах, виділивши п'ять підходів.

- як збалансоване співвідношення оборотних і необоротних активів і джерел їх фінансування, а також ефективність їх використання на певний момент часу;

- як комплексне поняття з цілим рядом характеристик складових фінансових відносин підприємства;

- як економічна категорія, що характеризує стан і кругообіг капіталу підприємства та його спроможність до розвитку;

- як систему показників, що характеризують здатність підприємства реалізувати свою діяльність

- як спроможність підприємства вести господарську діяльність [9, с. 174].

Чепка В., Свідерська І., Гавриленко Ю. [8] також виділили ці підходи, але останній з них деталізували поділивши на два: як показник конкурентоспроможності підприємства та спроможність підприємства фінансувати діяльність і розраховуватися за своїми зобов'язаннями [8, с. 99].

Об'єднання всіх основних підходів дозволяє отримати найбільш повне визначення терміну фінансовий стан підприємства. Безсумнівно, фінансовий стан підприємства є містким поняттям та характеризує різні сфери діяльності підприємства. Для його характеристики передбачено ряд критеріїв (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії характеристики фінансового стану підприємства

Критерій	Зміст критерію
Фінансова стійкість підприємства	становище його фінансових ресурсів, їхній розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі збільшення прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах припустимого ризику
Платоспроможність	спроможність підприємства погашати свої зобов'язання
Кредитоспроможність	здатність отримати кредити та вчасно їх погасити за рахунок власних коштів та інших фінансових ресурсів
Прибутковість	спроможність підприємства внаслідок свого функціонування генерувати позитивний результат, тобто перевищення отриманого доходу над понесеними витратами
Оптимальний розподіл прибутку	розподіл прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових відрахувань
Раціональне розміщення коштів в основні й оборотні засоби (власні і позикові)	уникнення відволікання грошей у запаси невикористовуваного підприємством устаткування, наднормативні запаси товарно-матеріальних цінностей, витрат виробництва у дебіторську заборгованість, інші позапланові й непродуктивні витрати
Достатність власних фінансових ресурсів	наявність власних фінансових ресурсів не нижче мінімального необхідного рівня для функціонування виробничого процесу і процесу реалізації продукції

Джерело: Розроблено автором на основі даних [10, с.339- 340].

Аналіз фінансового стану в переважній більшості відбувається на основі аналізу фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Для отримання найбільш повних даних щодо фінансового стану підприємства необхідно регулярно його оцінювати з використанням різних методів. Найвідомішими та загально визнаними інструментами аналізу фінансового стану підприємства є вертикальний, горизонтальний та коефіцієнтний методи.

Вертикальний аналіз призначений для розрахунку структури активів та пасивів підприємства, та вплив окремих факторів на фінансовий результат.

Горизонтальний аналіз передбачає розрахунок абсолютних та відносних (темтів зростання) відхилень по статтях балансу й оцінку таких змін.

Для повної оцінки фінансового стану підприємства лише методів горизонтального та вертикального аналізу недостатньо. Тому необхідно їх доповнювати коефіцієнтним методом. Коефіцієнтний метод передбачає обчислення сукупності відносних показників, які відображають вплив внутрішнього та зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства. Розраховують їх на основі даних фінансової звітності, які дозволяють обчислити понад 200 відносних аналітичних показників [9, с. 175], але на практиці обмежуються використанням не більше 80 коефіцієнтів. Кожен з цих методів мають свої переваги та недоліки (Таблиця 2).

Окрім вищенаведених методів застосовують також в оцінці фінансового стану порівняльний фінансовий аналіз, який здійснюється шляхом співставлення фактичних з плановими, нормативними показниками. Для визначення впливу окремих чинників на величину узагальнюючих показників використовують факторний фінансовий аналіз [9, с. 175].

Аналіз фінансового стану підприємства традиційно в умовах звичайної діяльності, відбувається за допомогою аналізу:

- 1) майнового стану;
- 2) фінансової стійкості;
- 3) ліквідності та платоспроможності;

- 4) ділової активності;
5) фінансових результатів та рентабельності [1; 4-10].

Таблиця 2

Переваги та недоліки методів вертикального, горизонтального аналізу та коефіцієнтного методу

Методи аналізу	Переваги	Недоліки
Вертикальний аналіз	- дозволяє отримати найбільш загальне уявлення про якісні зміни, які відбувались у структурі коштів і їх джерел; - доповнює та може використовуватись з іншими методиками.	- ускладнення інтерпретації дослідження структури активів та пасивів підприємства через відсутність нормативних даних, оскільки раціональний склад капіталу залежить від галузі функціонування підприємства; - обмежене врахування інфляції.
Горизонтальний аналіз	- можливість отримання найбільш загального уявлення про якісні зміни у динаміці структури коштів та їх джерел; - доповнює та може використовуватись з іншими методиками.	- за відсутності додаткових даних неможливо однозначно інтерпретувати розглянуті зміни (абсолютні та відносні); - горизонтальний аналіз негативних числових даних не наочний, тому може викликати труднощі при інтерпретації.
Коефіцієнтний метод	- простота обрахунку показників; - використання коефіцієнтів у просторово-часовому аспекті; - логіка відбору показників, правильність їх інтерпретації.	- трудомісткість; - відсутність нормативних значень певних коефіцієнтів; - окремі методики базуються на даних застарілих форм звітності; - множинність пропонованих наборів коефіцієнтів.

Джерело: Розроблено автором на основі даних [12, с.15-16; 13, с. 365].

Як зазначається в [1], ці напрями аналізу будуть залишатися незмінними і в умовах війни, але трактування результатів мають зазнати певних змін, оскільки стан підприємств зазнав кардинальних змін, коли 31% підприємств отримали ушкодження, третина з яких є не виправними [3], а головним завданням залишається безпека та збереження життя співробітників.

Найчастіше для аналізу цих п'яти напрямів аналізу застосовують відповідні групи показників.

Основні показники майнового стану підприємства – сума господарських коштів, що перебуває у розпорядженні підприємства, коефіцієнти: зносу, оновлення, вибуття та реальної вартості основних засобів. Ці показники вказують на стан та ефективність формування майна підприємства, в основному виробничих активів, та дозволяють оцінити послідовність політики в управлінні основними засобами. Аналіз майнового стану, коли 31% підприємств отримали ушкодження, третина з яких є не виправними [3], має проводитись з врахуванням цих чинників.

Аналіз фінансової стійкості здійснюється за даними балансу підприємств, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів, ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. У ході аналізу, перш за все, визначається тип фінансової стійкості підприємства на основі трикомпонентного показника, який ґрунтується на порівнянні забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування. В результаті цього порівняння робиться висновок щодо типу – абсолютна фінансова стійкість, нормальний стійкий фінансовий стан, нестійкий фінансовий стан, кризовий фінансовий стан [10, с. 367]. Серед відносних показників фінансової стійкості найчастіше розраховують коефіцієнти: фінансової автономії, концентрації позикового капіталу, співвідношення власних і залучених коштів, забезпеченості власними оборотними засобами, фінансової стійкості, маневреності власного капіталу [7, с. 94; 9, с. 177; 10, с. 368]. Як зазначається в [1], в умовах війни підприємства стикнулись з проблемами залучення коштів, що змусило деякі підприємства перейти на самофінансування, відмову від товарних кредитів, що в свою чергу призводить до зростання значень показників цієї групи вище за нормативи. Одним з варіантів виправлення ситуації є отримання пільгових кредитів. Так, за даними Мінфіну за час

військових дій за державною програмою «5-7-9» бізнесу в Україні надано понад 57 млрд грн безвідсоткових (на час війни) кредитів [14]. Кабміном прийнято рішення від 14.10.2022 р., згідно з яким на відновлення частково або повністю зруйнованих внаслідок бойових дій виробничих потужностей мікро-, малий та середній бізнес отримає фінансову підтримку від держави [15].

Аналіз ліквідності починається з аналізу ліквідності балансу підприємства, суть якого полягає в групуванні статей активу (за ступеню зростання їх ліквідності) і пасиву балансу (за зменшенням термінів їх погашення) на чотири групи. Сукупність показників ліквідності та платоспроможності дозволяють проаналізувати спроможність підприємства відповідати за своїми поточними зобов'язаннями [5, с. 55]. Найчастіше розраховують такі коефіцієнти: покриття (загальної ліквідності), швидкої (проміжної) ліквідності, абсолютної ліквідності, співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості. Під час війни підприємства зіткнулися з проблемами ліквідності – нестача грошових коштів призвела до невідповідності нормативним значенням. Адаптація підприємств до сучасних реалій призвела до часткового відновлення діяльності, але змусило принципово змінювати політику щодо управління ліквідністю [1].

Аналіз ділової активності дозволяє дослідити ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Оцінка полягає в дослідженні рівнів та динаміки показників оборотності і здійснюється шляхом розрахунку відносних коефіцієнтів оборотності: активів, оборотних активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості та обернених показників, що характеризують тривалість їхнього одного обороту. В сучасних умовах, коли багато підприємств зменшило обсяги продажів в наслідок проблем з логістикою, транспортуванням або зі скороченням чи відсутністю клієнтів або замовлень, все це призвело до уповільнення оборотності. Пришвидщення ділової активності, в першу чергу, залежить від спроможності підприємства налагодити нові шляхи збуту, ефективності використання наявних ресурсів, розширення асортименту продукції тощо [1].

В умовах воєнного стану аналіз фінансових результатів набуває значно більшої актуальності, оскільки наявність прибутку надає можливість підприємствам сплачувати податок на прибуток, який розглядається як одне із ключових надходжень до Держбюджету України [16; 17]. Але більш важливими є показники рентабельності, адже вони дозволяють визначити ефективність авансування коштів у підприємство та безпосередню раціональність їхнього використання. До цієї групи показників відносяться коефіцієнти рентабельності (прибутковості): активів, власного капіталу, сукупного капіталу, продукції; валова, операційна та чиста рентабельність продажу та інші види рентабельності [10; 16; 17]. Коефіцієнти рентабельності в складних умовах, з якими стикнулись підприємства у 2022 р., є одними з найголовніших показників на які є необхідність орієнтуватися при здійсненні діяльності за умови збереження штату співробітників та платоспроможності. Також, допустимим є і праця на межі беззбитковості для підприємств, що витрачають свої прибутки на підтримку армії [1].

Варто зазначити, що проблеми зі стабільністю фінансового стану вітчизняні підприємства мали й раніше, ще до початку війни у 2014 р. Основними причинами, що приводили до цього були: зменшення доходів населення, інфляція, збільшення собівартості продукції, високі ставки оподаткування, неефективне управління, недостатньо кваліфіковані кадри, неефективна фінансова стратегія та маркетинг, велика частка позикового капіталу, зростання дебіторської заборгованості тощо [4, с. 221]. Повномасштабні військові дії у 2022 р. посилили та значно загострили ці процеси.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Відповідно до проведеного аналізу можна стверджувати, що результати всіх видів діяльності підприємства взаємопов'язані між собою та у кінцевому результаті відображаються у його фінансовому стані. Існує безліч підходів до визначення фінансового стану, найбільш повну характеристику якого можливо отримати шляхом поєднання різноманітних поглядів. Саме фінансовий стан має комплексний характер, відбиває ефективність господарської та фінансової діяльності підприємства, відображає рейтинг підприємства у ринковому середовищі, де воно функціонує, його потенційні можливості, дає змогу ідентифікувати резерви покращення наявної ситуації [8, с. 97]. Оцінка фінансового стану зазвичай і в складних умовах війни відбувається за допомогою аналізу показників майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, рентабельності, які мають враховувати особливості становища та умов діяльності підприємства.

Джерела та література

1. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022, № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>
2. АСС. Ведення бізнесу під час війни в Україні. URL: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy-chleniv-hotovi-aktivno-doluchatysia-do-vidbudovy-ekonomiky-ukrainy-pislia-viyny/>
3. АСС. Ведення бізнесу під час війни в Україні. URL: <https://chamber.ua/ua/news/94-kompaniy-chleniv-palaty-vvazhaiut-shcho-mozhlyvyu-zymovyy-blekaut-ne-zavadyt-ukraini-vyhraty-viynu-95-perekonani-shcho-rosiia-povynna-vyplachuvat-reparatsii-ukraini-rezultaty-ostannoho-opytuvanni/>
4. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 219-223.
5. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015, № 10. С. 52-58. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
6. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016., № 8/2. С. 40-41.
7. Куцай Н. С., Демчук В. О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Modern Economics*. 2021. № 25. С. 92-97. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-14)
8. Чепка В., Свідерська І., Гавриленко Ю. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020, № 19-20. С. 96-102.
9. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018, № 3. С. 173–180.
10. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : ЦУЛ, 2013. 504 с.
11. Бегун С. І. Поняття фінансового стану підприємства. *Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки*: матеріали XIX Міжн.наук.-практ. конф., 29-30 травня 2014 р., Луцьк. 2014. С. 262-263.
12. Кальна Т. А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки. *Економічний аналіз*. 2014, Т. 15(2). С. 13-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15%282%29_4
13. Сорока Й. Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2015. Вип. 2. С. 363-367. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2015_2_63/
14. Слущкий Б. У Мінфіні розповіли, що відбувається з кредитуванням бізнесу під час війни. Уніан – вебсайт. URL: <https://www.unian.ua/war/v-rossii-nachali-soobshchat-o-pervyh-pogibshih-v-ukraine-iz-chisla-nedavno-mobilizovanyh-12007674.html> (дата звернення: 22.12.2022).
15. Присяжна Л. Держава надаватиме пільгові кредити бізнесу, який через війну втратив свої виробничі потужності. URL: https://biz.ligazakon.net/news/214681_derzhava-nadavatime-plgov-krediti-bznesu-yakiy-cherez-vynu-vtrativ-svo-virobnich-potuzhnost (дата звернення: 22.12.2022). –Назва з екрана.
16. Бегун С. І. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: статистична оцінка. *Економічний часопис СХУ імені Лесі Українки*. 2020, № 3 (23). С. 168-176. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-168-176>
17. Стащук О., Жигар Н. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. *Економічний часопис ВНУ імені Лесі Українки*. 2022, № 3 (31), С. 12-17. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-12-17>

References

1. Kostenko, Yu. & Korolenko, O. & Huz, M. (2022)/ Analiz finansovoi stiikosti pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu. [Analysis of financial stability of the enterprise under martial law]. *Ekononika ta suspilstvo - Economy and society*, № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77> [in Ukrainian].
2. ASS. Vedennia biznesu pid chas viiny v Ukraini.(2022). [ACC. Doing business during the war in Ukraine]. Available at: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy-chleniv-hotovi-aktivno-doluchatysia-do-vidbudovy-ekonomiky-ukrainy-pislia-viyny/> [in Ukrainian].
3. ASS. Vedennia biznesu pid chas viiny v Ukraini. (2022). [ACC. Doing business during the war in Ukraine]. Available at: <https://chamber.ua/ua/news/94-kompaniy-chleniv-palaty-vvazhaiut-shcho-mozhlyvyu-zymovyy-blekaut-ne-zavadyt-ukraini-vyhraty-viynu-95-perekonani-shcho-rosiia-povynna-vyplachuvat-reparatsii-ukraini-rezultaty-ostannoho-opytuvanni/> [in Ukrainian].
4. Hotra, V. V. & Ripych, V. V. & Diachok, A. V. (2017). Diahnostyka finansovoho stanu pidpriemstva ta shliakhy yoho pokrashchennia. [Diagnostics of the financial condition of the enterprise and ways to improve it]. *Ekononika i suspilstvo - Economy and society*, № 8. pp. 219-223. [in Ukrainian].

5. Denysenko, M. P. & Zazymko, O. V. (2015). Osnovni aspekty otsinky finansovoho stanu pidpryemstv. [The main aspects of assessing the financial condition of enterprises]. *Ahrosvit – Agrosvit*, № 10. pp. 52-58. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf [in Ukrainian].
6. Kovtunenکو, Yu. V. (2016). Metodychni osnovy analizu finansovoho stanu promysloвого pidpryemstva. [Methodical bases of analysis of financial condition of industrial enterprise]. *Ekonomika. Finansy. Pravo. - Economics. Finance. Law*, № 8/2. pp. 40-41. [in Ukrainian].
7. Kutsai, N. S. & Demchuk, V. O. (2021). Sutnist, zadachi ta etapy upravlinnia finansovym stanom pidpryemstva. *Modern Economics*. № 25. pp. 92-97. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-14). [in Ukrainian].
8. Chepka, V., & Sviderska, I., & Havrylenko, Yu. (2020). Finansovy stan pidpryemstva: teoretychni osnovy. [Financial condition of the enterprise: theoretical foundations]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, № 19-20. pp. 96-102. [in Ukrainian].
9. Iatsukh, O. O., & Zakharova, N. Yu. (2018). Finansovy stan pidpryemstva ta metodyka yoho otsinky. [The financial condition of the enterprise and the methodology of its evaluation]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia - Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadsky. Series: Economics and management*, № 3. pp. 173-180. [in Ukrainian].
10. Nepochatenko, O. O., & Melnychuk, N. Yu. (2013). Finansy pidpryemstv [Finance of enterprise]. Kyiv. Ukrainian.
11. Begun, S. I. (2014). Poniattia finansovoho stanu pidpryemstva. [The concept of financial condition of the enterprise]. *Ekonomichni ta sotsialni innovatsii yak faktor rozvytku ekonomiky: materialy KhIKh Mizhn.nauk.-prakt.konf., 29-30 travnia 2014 r. - Economic and social innovations as a factor of economic development: materials of XIX International scientific-practical conference, May 29-30, 2014, Lutsk*. pp. 262-263. [in Ukrainian].
12. Kalna, T. A. (2014). Priyomy finansovoho analizu: perevahy ta nedoliky. [Financial analysis techniques: advantages and disadvantages]. *Ekonomichniy analiz - Economic analysis*, Vol. 15(2). pp. 13-18. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2014_15%282%29_4 [in Ukrainian].
13. Soroka, Y. Y. (2015). Zarubizhnyi dosvid otsiniuvannia finansovoho stanu pidpryemstv v suchasnykh umovakh hospodariuvannia. [Foreign experience in assessing the financial condition of enterprises in modern economic conditions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. - Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, Vol. 2. pp. 363-367. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2015_2_63. [in Ukrainian].
14. Slutskiy, B. U. (2022). Minfini rozpovily, shcho vidbuvaetsia z kredyтуvanniam biznesu pid chas viiny. [The Ministry of Finance told what happens to business lending during the war]. Unian – vebsait - Unian - website. [Online]. Available at: <https://www.unian.ua/war/v-rossii-nachali-soobshchat-o-pervyh-pogibshih-v-ukraine-iz-chisla-nedavno-mobilizovanyh-12007674.html> (Accessed 22 December 2022). [in Ukrainian].
15. Prysiashna, L. (2022). Derzhava nadavatyme pilhovi kredyty biznesu, yakyi cherez viinu vtratyv svoi vyrobnychi potuzhnosti. [The state will provide preferential loans to businesses that have lost their production facilities due to the war]. Available at: https://biz.ligazakon.net/news/214681_derzhava-nadavatime-plgov-krediti-bznesu-yakiy-cherez-vynu-vtrativ-svo-virobnich-potuzhnost (Accessed 22 December 2022). – Name from the screen [in Ukrainian].
16. Begun, S. I. (2020). Faktorny analiz finansovykh rezultativ diialnosti pidpryemstva: statystychna otsinka. [Factor analysis of financial results of enterprise activity: statistical estimation]. *Ekonomichniy chasopys SNU imeni Lesi Ukrainky - Economic Journal of Lesya Ukrainka EENU*, № 3 (23). pp. 168-176. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-168-176> [in Ukrainian].
17. Stashchuk, O., & Zhihar, N. (2022). Formuvannia ta vykorystannia prybutku subiektiv hospodariuvannia v umovakh voiennoho stanu. [Formation and use of profit of economic entities under martial law]. *Ekonomichniy chasopys VNU imeni Lesi Ukrainky - Economic Journal of Lesya Ukrainka VNU*, № 3 (31), pp. 12-17. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-12-17> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.12.2022 р.